

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ
ВІДДАЛЕНОГО НАВЧАННЯ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Виконала: студентка 2 курсу 09-211М групи

Спеціальності 013 Початкова освіта

Освітньої програми Початкова освіта

Пономаренко Ольга Сергіївна

Керівник д.пед.н., професорка Петухова Л.Є.

Рецензент начальниця відділу загальної середньої

освіти управління освіти Херсонської міської ради

Омельчук С.В.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи впровадження віддаленого навчання в освітній процес молодших школярів	7
1.1. Понятійно-термінологічний апарат з питань розвитку віддаленого навчання.....	7
1.2. Віддалене навчання як інноваційна форма освіти.....	10
1.3. Різновиди віддаленого навчання та їх вплив на освітній процес молодшого школяра.....	13
1.4. Психолого-педагогічні особливості середовища віддаленого навчання для учнів.....	20
РОЗДІЛ 2. Обґрунтування та реалізація організації освітнього процесу молодших школярів під час віддаленого навчання	24
2.1. Визначення рівня готовності вчителів до віддаленого навчання з дотриманням психолого-педагогічних умов	24
2.2. Модель реалізації готовності вчителів початкової школи до віддаленого навчання з урахуванням психолого-педагогічних вимог....	29
2.3. Методичні рекомендації батькам та вчителям щодо організації освітнього процесу молодших школярів в умовах віддаленого навчання	35
ВИСНОВКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	43
ДОДАТКИ	49
Додаток А. Конспект уроку з математики	49
Додаток Б. Онлайн-ресурси та законодавча база віддаленого навчання	56
Додаток В. Кодекс академічної доброчесності	62

ВСТУП

Актуальність дослідження. На даний час ми перебуваємо на такому етапі розвитку, коли інформаційно - комунікаційні технології з'являються набагато швидше, ніж людина встигає їх підкорити. Доказом цього є пандемія COVID-19, яка внесла великі зміни у повсякденне життя кожного.

Різкий карантин змусив Україну повністю перелаштувати життя, зупинивши час на вулиці і запустивши його віртуально. І хто що б не казав, що Інтернет це погано, але пандемія не залишила жодного сумніву і примусово створила надзвичайний прорив в інформатизації суспільства. Перш за все великий стрибок відбувся в розвитку онлайн-освіти.

Як виявилось, людство не зовсім було готове до таких різких змін. Надмірна робота за комп'ютером виснажує людину й впливає на психологічний стан дітей та дорослих.

Незважаючи на це, віддалене навчання має багато переваг, які можуть підняти освіту України на високий рівень:

- освіта доступна для широкого кола людей;
- підвищення професійної майстерності вчителя;
- модернізація освіти;
- сконцентроване подання навчальної інформації та вільний доступ до неї;
- можливість користування багатьма джерелами навчальної інформації;
- підвищення творчого та інтелектуального потенціалу учня та інше

Психолого-педагогічні аспекти віддаленого навчання досліджували Р. Гуревич, Ю. Овод, О. Кареліна, Р. Шаран, Є. Волинський, В. Олійник, П. Стефаненко, З. Курлянд, Р. Хмелюк, А.

Семенова тощо. Також слід відзначити дослідження провідних іноземних учених у галузі організації віддаленого навчання: А. Сагателян, Н. Фредеріксон, Ф. Рід, В. Кліффорд, С. Гурі-Розенбліт, М. Мур, Д. Кіген, Ч. Ведемеєр, О. Петерс, У. Пері, Дж. Даніель, У. Макінтош, У. Діл.

Проблему віддаленого навчання у своїх дослідженнях також розглядали О. Казаннікова, В. Денисенко, Л. Сугейко, Н. Борисенко, Н. Сидоренко, І. Гриценко.

Безумовно, користь від віддаленого навчання дуже велика, але тільки в тому випадку, коли ми навчимося правильно використовувати інформаційні технології без шкоди для здоров'я. Саме тому ми вважаємо необхідним розглянути таку важливу проблему, як психолого-педагогічні особливості організації освітнього процесу молодших школярів в умовах віддаленого навчання задля того, щоб навчальний процес відбувався легко та не перевантажував учнів, батьків і вчителів.

Мета дослідження: на теоретичних засадах за допомогою експерименту перевірити психолого-педагогічні особливості та аспекти організації освітнього процесу молодших школярів в умовах віддаленого навчання.

Метою дослідження зумовлено вибір наступних **завдань:**

1. Проаналізувати понятійно-термінологічний апарат з питань розвитку віддаленого навчання.
2. Охарактеризувати різновиди та віддалене навчання як інноваційну форму освіти.
3. Розробити модель реалізації готовності вчителів до віддаленого навчання з урахуванням психолого-педагогічних особливостей.
4. Розробити рекомендації батькам та вчителям щодо організації освітнього процесу молодших школярів з урахуванням психолого-педагогічних аспектів.

Об'єкт дослідження – віддалене навчання як інноваційна, але вимушена форма навчання.

Предмет дослідження – процес урахування психолого-педагогічних особливостей організації віддаленого навчання.

Методи дослідження:

- теоретичні: вивчення психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження, аналіз, порівняння, узагальнення, систематизація;
- емпіричні: анкетування, бесіда, педагогічне спостереження, аналіз продукту діяльності.

Наукова новизна результатів, які ми отримали, полягає в тому, що в умовах загальноосвітнього навчального закладу теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено психолого-педагогічні умови та аспекти організації віддаленого навчання молодших школярів; розроблено методичні рекомендації для використання вчителями та батьками під час організації освітнього процесу в умовах дистанційного навчання.

Практична значущість дослідження полягає у розробці методичних рекомендацій для вчителів і батьків щодо організації освітнього процесу в умовах віддаленого навчання з дотриманням психолого-педагогічних вимог.

Гіпотеза дослідження полягає у припущенні, що врахування психолого-педагогічних особливостей освітнього процесу віддаленого навчання буде можливим при реалізації організаційно-педагогічних умов:

- формування інформаційно-комунікаційного освітнього середовища;
- підготовка та вдосконалення навичок учителів у використанні інформаційних технологій;

- впровадження методичних рекомендацій батькам та вчителям щодо освітнього процесу в умовах віддаленого навчання.

Апробація роботи: за результатами дослідження опубліковано статті: «Проблеми та переваги організації освітнього процесу молодших школярів в умовах віддаленого навчання», «Особливості комунікації між вчителем та учнями у середовищі віддаленого навчання».

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ВІДДАЛЕНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

1.1. Понятійно-термінологічний апарат з питань розвитку віддаленого навчання

Сьогодні в Україні спостерігається досить сильне занурення в інформаційно -комунікаційні технології, перш за все швидко набирає обертів розвиток дистанційної освіти.

Загалом ідея дистанційної освіти не нова. Якщо повернутися до історичних часів, то побачимо, що її коріння сягає 19 століття. Саме в той час І.Пітман, викладач англійської мови, вчив студентів користуючись листуванням. Тоді таке навчання мало назву кореспондентське. Деякі університети, що знаходилися в Англії, долучилися до такої ідеї. З часом до такої ідеї підключилися й інші університети Англії. Усе більшої популярності набувало дистанційне навчання, воно з'являлося майже в усьому світі, виникли різновиди, а саме: «змішане навчання», «віддалене навчання», «заочне навчання», «онлайн -навчання», «відкрите університетське навчання», «дистанційна освіта», «навчання на відстані», «електронне навчання» та інші схожі назви, які ми часто вживаємо сьогодні.

В Інтернеті можна знайти дуже багато статей щодо дистанційного навчання. Лише в електронній бібліотеці Херсонського державного університету ми змогли нарахувати до 200 найменувань. Хоча є багато наукових праць з цього питання, проте немає конкретного визначення дистанційної освіти, яке можна було б використати. В основному це пояснюється тим, що існує багато термінів, близьких за значенням.

Слушним є висловлення Дуга Шейла "Дистанційна освіта містить у собі примітний парадокс: вона впевнено затвердила своє існування, але не в змозі визначити, що вона таке" [44, с. 25].

Майже всі вчені розуміють термін дистанційна освіта як віддалене навчання.

Дуже поширеним у наукових працях є визначення Хуторського А.В. про віддалене навчання: «Дистанційне навчання – це електронний варіант денного або заочного навчання, що адаптує традиційні форми занять та паперові засоби навчання в телекомунікаційні. Дистанційне навчання покликане вирішувати специфічні завдання щодо розвитку творчої складової освіти» [34, 35].

Згідно з дослідженням Р. Шаран дистанційне навчання являє собою окрему педагогічну технологію, в основі якої закладена самостійна робота здобувачів вищої освіти, яка є керованою, забезпеченою дидактично та контрольованою; із використанням у навчальній діяльності комп'ютерів, інформаційно-комунікаційних технологій, засобів зв'язку [37].

Перший дослідник дистанційного навчання в Україні Кухаренко В.М. дає таке визначення: дистанційне навчання являє собою комплекс інформаційних технологій, які забезпечують здобувача освіти більшою частиною матеріалу; інтерактивну взаємодію між учнями та вчителями в період навчання, надання можливості виконувати самостійну роботу для кращого засвоєння та закріплення матеріалу, оцінювання знань і вмінь здобувачів освіти у процесі навчання; дистанційна освіта - здобуття знань і навичок шляхом інформації та навчання із залученням усіх технологій, а також інших форм дистанційної освіти [13, 15].

Щоб мати повне уявлення щодо визначень дистанційного навчання, ми скористалися тлумачними словниками. У словнику Collins English Dictionary дається таке визначення: «дистанційне навчання – це система навчання, яка поєднує в собі відеоматеріали, аудіоматеріали,

письмові роботи, що розробляються для здобувачів освіти, щоб вони могли вивчати предмет віддалено» [38].

За трактуванням Семена Гончаренка «дистанційне навчання – форма навчання, коли спілкування між викладачем і студентом або вчителем і учнем відбувається за допомогою листування, комп'ютерних мереж, кабельного та супутникового телебачення, телефону чи телефаксу тощо» [5].

Великий тлумачний словник сучасної української мови пояснює, що дистанційне навчання може відбуватися через листування, Інтернет, смартфон, телевізор, статті в газетах, журналах, якщо обмежений контакт з викладачем [4].

М.Мур, що є одним із розробників теорії дистанційного навчання визначив це як незалежне навчання і змалював його як освітню систему, де здобувач освіти є самостійним та знаходиться далеко від учителя. Таким чином спілкування можливе через інформаційно-комунікаційні технології [43].

Дивлячись на висновки, що вказані вище, Міхаель Мур вважає, що дистанційна освіта - «подолання фізичної відстані між студентом і знаннями у процесі цілеспрямованої сумісної діяльності викладача і студентів на основі використання інформаційних технологій» [42].

Опираючись на визначення, розглянуті вище, можна виділити основні характеристики віддаленого навчання:

- віддаленість учителя та учнів у навчальному процесі;
- використання різноманітних засобів для передачі навчальної інформації;
- забезпечення комунікації учасників навчального процесу;
- використання інформаційних технологій ;
- розвиток самоосвіти учнів.

Проаналізувавши та ознайомившись з різними термінами щодо дистанційного навчання, ми підсумували та вивели власне визначення.

Отже, під віддаленим навчанням ми розуміємо сукупність технологій, що забезпечують доставку учням основного обсягу навчального матеріалу, інтерактивна взаємодія учнів і вчителя у процесі навчання.

1.2. Віддалене навчання як інноваційна форма освіти

Нові інформаційно-комунікаційні умови стали основою для розвитку сучасної дистанційної освіти. Хоча деякі елементи віддаленого навчання раніше використовувалися і в інших формах (переважно заочній), можна сказати, що найбільшій популярності воно набуло в наш час. Таку форму можливо використовувати сумісно з інтерактивними технологіями [9].

На сьогоднішній день віддалене навчання популярне у багатьох країнах світу, не лише в розвинених, але і в тих, що розвиваються. За кордоном видається безліч корисної методичної літератури, для планування онлайн-уроків та впровадження їх у навчальний процес.

У Сполучених Штатах Америки здобуває освіту дистанційно близько мільйона людей. З 2004 року в країні друкується «Міжнародний журнал педагогічної технології та дистанційного навчання».

У багатьох країнах світу теж дуже швидко розвивається віддалене навчання, а саме: у Туреччині – університет Анadolу, в Індії - Національний відкритий університет ім. Індіри Ганді, у Китаї - Китайський телеуніверситет, в Ірані - університет Пайнам Ноор, у Таїланді - університет Південної Африки, Відкритий університет Сукотай Тампаріат [21].

Технологічні основи розвитку дистанційної освіти в Україні почали формуватися наприкінці 1990-х років після того, як було прийнято Закон України "Про Національну програму інформатизації", який запровадив в освітній процес введення інформаційних технологій. Але протягом цього періоду віддалене навчання не розвивалося

належним чином. Саме тому, в умовах пандемії, коли всі країни почали запроваджувати карантинні заходи і навчальні установи закрили на невизначений час, Україна зіштовхнулася з проблемою неготовності до таких різких змін. Учителі змушені були перейти на віддалене навчання і у навчальних закладах виникли проблеми: відсутність доступу до Інтернету, нестача комп'ютерної техніки, навчальних матеріалів у мережі, і головне – неготовність викладачів до викладання дистанційно. Такі зміни посприяли тому, що віддалене навчання на сьогоднішній день перебуває у стані активного становлення.

Україна за останні роки прийняла важливі закони та програми щодо проблеми інформатизації та розвитку середньої і вищої освіти в навчальних установах, що і заклало ґрунтовну нормативно-правову базу для введення в освітній процес віддаленого навчання (див. додаток Б).

Якщо в Україні заклади середньої освіти виявилися зовсім неготовими до віддаленого навчання, то у вищих навчальних закладах ситуація краща. На сьогоднішній день можна нарахувати достатню кількість університетів з віддаленою формою навчання за різними спеціальностями (Сумський державний університет, Хмельницький національний університет, Національний фармацевтичний університет, Чернігівський національний університет імені Т.Г. Шевченка, Київський університет імені Б. Грінченка та інші) [16].

Дистанційний освітній процес також розвивається і впроваджується у Херсонському державному університеті на платформі дистанційної освіти в мережі Херсонського віртуального університету та в ksu.online за різними спеціальностями.

Для спеціальності «Початкова освіта» на педагогічному факультеті розроблено курси, які дають змогу навчатися у дистанційному форматі:

- навчальна платформа «Web-мультимедіа енциклопедія «Історія педагогіки» (рисунок 1.1.). Курс створює певне педагогічне

інформаційне та комунікаційне середовище, на якому пропонується інтегроване навчання. Студент, який вивчає цю дисципліну, може використовувати будь-яку інформацію та матеріали з сайту. В Енциклопедії міститься великий обсяг інформації у компактній формі [2].

Рис.1.1.

- навчальна платформа «Web-мультимедіа енциклопедія з дисциплін природничого циклу» (рисунок 1.2.). У ній представлено різноманітні навчальні курси, до кожного з яких прикріплено силабус освітньої компоненти. У студента є можливість ознайомитися з лекційними та практичними модулями, темами навчальних занять, також переглядати мультимедійну галерею, фотогалерею, скачати презентації до лекційних занять, опрацювати глосарій та пройти підсумкові тести. Курс формує у студентів природознавчу компетентність вчителя початкової школи [3].

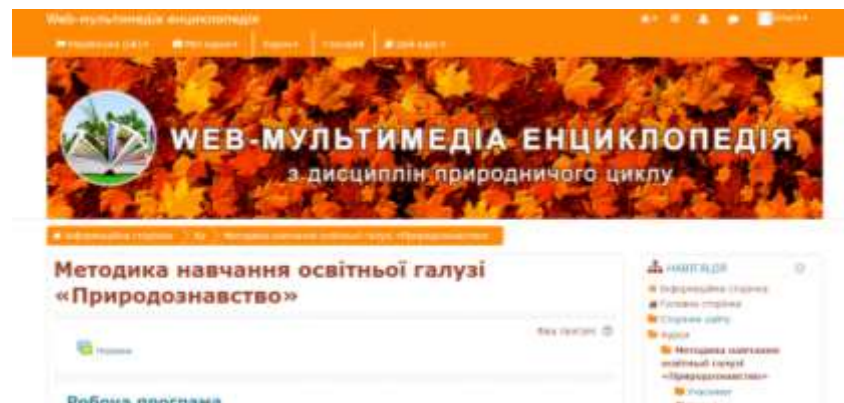

Рис. 1.2.

Для спеціальності «Дошкільна освіта»:

- навчальний спецкурс «Web-мультимедіа енциклопедія «Дари Фрідріха Фрєобеля»» (рисунок 1.3.). Курс забезпечує поглиблене ознайомлення з виховною системою Фрідріха Вільгельма Августа Фрєбеля. Допоможе студентам навчитися працювати із запропонованими «дарами» Ф. Фрєбеля, спонукатиме їх до опанування виховної системи педагога, щоб у майбутньому вони могли вміло застосовувати набуті знання на практиці з дітьми. Інформація доступна для здобувачів освіти та викладача в будь-який час. Курс передбачає виконання різноманітних творчих завдань та перевірку набутих знань студентами [1].

Рис.1.3.

Отже, віддалена освіта досить поширена за кордоном майже у всіх частинах світу. На сьогоднішній день головним є те, що освіта повинна бути відкритою для усіх, доступною, варіативною, щоб кожен, хто бажає, мав можливість навчатися. Саме ці умови задовольняє дистанційне навчання. В Україні також упроваджується віддалене навчання, його реалізують близько десятка навчальних установ. Найкраще така форма навчання реалізована у вищих закладах освіти.

1.3. Різновиди віддаленого навчання та їх вплив на освітній процес молодшого школяра

Віддалене навчання буває синхронним і асинхронним.

Довідкова та наукова література вважає, що синхронний формат навчання передбачає роботу в реальному часі.

Його перевагою є:

- у конкретний час можна одразу залучити всіх учасників;
- у режимі синхронного навчання учні спілкуються через засоби онлайн-зв'язку (відео, аудіо або онлайн-чат) і підтримують контакт з учителем;

- у будь-який момент учитель може підтримати дитину.

Наприклад, надіслати смайлик, написати або сказати хороші слова.

Засоби зв'язку, які вчитель може використати під час синхронного формату, зображено на рисунку 1.4.

Інший вид навчальної діяльності – асинхронний режим.

Асинхронне навчання – це навчання, при якому вчитель та учні підтримують контакт, але не в конкретно визначений час; діти самостійно ознайомлюються з навчальним матеріалом або виконують завдання тоді, коли їм зручно.

Асинхронний режим надає здобувачам освіти такі можливості:

- можуть пропонувати свої варіанти вирішення завдань;
- самостійно вивчати матеріал, користуючись електронним конспектом;

- обговорювати та уточнювати свої знання, підключившись до форуму класу;

- спілкування у чаті з однокласниками та вчителем.

Асинхронне навчання побудоване на підході, орієнтованому на учня, саме тому він підкреслює, як важливо взаємодіяти вчителю зі здобувачами освіти.

Асинхронне навчання базується на особистісно-орієнтованому підході, який підкреслює важливість взаємодії між вчителем і учнем. При такому підході дитина навчається самостійно, але за потреби взаємодіє з учителем, що позитивно впливає на її самоосвіту. Це дає

можливість удосконалити та розширити традиційну форму навчання та поєднати її з інноваційними технологіями [40].

<p style="text-align: center;">Вебінар</p> 	<p>Аудіовізуальна трансляція презентацій, уроків, практичних занять, під час якої зв'язок між учасниками підтримується через інтернет за допомогою спеціального застосунку. Передбачає виступ вчителя і зворотний зв'язок від учнів класу в чаті.</p>
<p style="text-align: center;">Відеоконференція</p> 	<p>Проведення уроку і його обговорення між учнями і вчителем, дискусії, захист проєктів – усе відбувається в режимі реального часу. Вчитель і здобувачі освіти бачать один одного. Також урок може супроводжуватися наочним матеріалом.</p>
<p style="text-align: center;">Віртуальний клас</p> 	<p>Заняття у віртуальному освітньому середовищі, де моделюють активності очного формату і використовують аналітичні інструменти електронного навчання.</p>
<p style="text-align: center;">Онлайн-тренінг</p> 	<p>Онлайн-заняття, під час якого учасники при супроводі вчителя вирішують практичні завдання, спрямовані на засвоєння навчального матеріалу.</p>

Рис. 1.4. Засоби зв'язку в синхронному режимі навчання

Асинхронний режим передбачає, що здобувачі освіти навчаються у вільний час та виконують завдання у власному темпі, а вчитель повинен ознайомити учнів з розкладом занять та зазначити терміни дедлайнів.

Засоби зв'язку, які вчитель може використати під час асинхронного формату, зображено на рисунку 1.5.

<p>МООС</p> 	<p>Масові відкриті онлайн-курси з інтерактивними вправами та відкритим доступом через інтернет.</p>
<p>Онлайн-література</p> 	<p>Електронні підручники, віртуальні робочі зошити, конспекти тощо.</p>
<p>Блог</p> 	<p>Вебсайт, основне наповнення якого – записи, зображення чи мультимедіа, котрі регулярно додають.</p>
<p>Форум</p> 	<p>Форма спілкування вчителів та здобувачів освіти при віддаленому навчанні. Зазвичай на форумах є можливість прикріпити файли різного виду та розміру.</p>
<p>Чат</p> 	<p>Спілкування здобувачів освіти в режимі реального часу, засіб оперативної комунікації. Є кілька різновидів чатів: текстовий, голосовий, аудіочат, відеочат.</p>
<p>Електронна пошта</p> 	<p>Стандартний сервіс інтернету, що забезпечує передавання повідомлень як у формі звичайних текстів, так і в інших формах (графічний, звуковий, відео).</p>

Рис.1.5. Засоби зв'язку в асинхронному режимі навчання

Для того, щоб порівняти синхронний та асинхронний режими і встановити, як вони впливають на молодшого школяра, ми створили порівняльну таблицю (рис. 1.6.).

	<i>Синхронний режим</i>	<i>Асинхронний режим</i>
<i>Можливості</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Швидкий зворотний зв'язок від педагога: можна відразу пояснити концепції та поняття, які викликають у слухачів складності; • організація групових активностей; • розвиток навичок комунікації й колаборації; • мотивація до навчання в процесі спілкування. 	<ul style="list-style-type: none"> • Гнучкий графік: навчання легше поєднувати з роботою та іншими заняттями; • можливість освоїти програму у власному темпі; • доступність навчальних матеріалів у будь-який час; • розвиток навичок самоорганізації та вміння вчитися.
<i>Обмеження</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Необхідність синхронізувати графік і підлаштуватися під загальний темп навчання; • якщо індивідуальна увага вчителя потрібна кільком учням, іншим доводиться чекати; • залежність ефективності навчання від особистості вчителя; • високі вимоги до якості зв'язку під час занять. 	<ul style="list-style-type: none"> • Неможливість швидко отримати пояснення від вчителя, якщо не розумієш матеріал; • складність розвитку навичок, які вимагають взаємодії з вчителем під час відпрацювання; • високі вимоги до організації самостійного навчання.

Рис.1.6. Порівняння синхронного та асинхронного режимів навчання

У проєкті Положення про дистанційну форму навчання (із змінами) у закладі загальної середньої освіти зазначено, що вчителі мають змогу самостійно обирати формат, в якому можуть проводити навчальне заняття, синхронний або асинхронний. Але у синхронному режимі повинно проводитися не менше ніж 50% навчального часу [26].

Ще одним різновидом віддаленого навчання є *blended learning* – змішане навчання.

На сьогоднішній день є багато визначень щодо цього поняття.

Дарлін Пейнтер зазначає, що змішане навчання об'єднує традиційні форми роботи (засвоєння теоретичної частини, робота в класі) та неформальні (відеоконференція, обговорення у чатах) [8]. Такі науковці як Моебз і Вейбелзах вважають, що це спілкування в дистанційній та традиційній формі, які поєднані між собою в інтегрованому навчальному процесі [41]. Грехем трактує поняття змішаного навчання як підхід в якому відбувається інтеграція традиційного навчання та комп'ютерного в сфері освіти [39].

Згідно з визначенням вітчизняних авторів А. Стрюка, Ю. Тріуса, В. Кухаренка, змішане навчання - це навмисний процес набуття знань, умінь та навичок у контексті аудиторної інтеграції та позакласної навчальної діяльності здобувачів освітнього процесу на основі використання та поєднання традиційних, електронних, дистанційних та мобільних технологій за наявності самоконтролю учнів у часі, місці та темпі навчання [14].

Головне завдання педагога, який працює у змішаному форматі – правильно скласти план курсу та розподілити програмовий матеріал. Необхідно продумати, які теми розглянути в класі під час очної зустрічі, які винести на самостійне опрацювання, а які - для роботи над проектом. Відомо, що на уроці у школі потрібно викладати базовий матеріал, а розширюють і поглиблюють свої знання учні під час онлайн-навчання. Такі уроки потрібно урізноманітнювати, а саме: проводити захист проектів, дискусії, дебати. Платформу, на якій працює клас віддалено, слід поповнювати презентаціями, практичними завданнями, довідковими матеріалами, посиланням на літературу в мережі Інтернет. Також там повинні міститися тестові завдання для перевірки знань та завдання на логіку для обдарованих дітей.

Змішане навчання має свої переваги та недоліки (рис. 1.7.).

<i>Переваги</i>	<i>Недоліки</i>
<ul style="list-style-type: none"> Вчитель має можливість своєчасно виявити учнів, які зазнають труднощів при вивченні навчального матеріалу. Більшість сервісів змішаного навчання включають в себе онлайн-інструменти, які дають негайний зворотній зв'язок вчителю з учнем; 	<ul style="list-style-type: none"> Вчителі потребують підготовки щодо застосування цього методу навчання, щоб зробити його ефективним;
<ul style="list-style-type: none"> широкий вибір матеріалів та завдань, що підходять для конкретного класу, індивідуальний підхід до кожного класу; 	<ul style="list-style-type: none"> вчителю потрібен час, щоб розмістити необхідний матеріал у мережі;
<ul style="list-style-type: none"> ефективне використання часу на уроці; 	<ul style="list-style-type: none"> учні повинні витратити певну частину свого вільного часу на навчання;
<ul style="list-style-type: none"> виконання частини роботи у звичних комфортних умовах; 	<ul style="list-style-type: none"> низький рівень володіння технологіями вчителів та учнів;
<ul style="list-style-type: none"> урахування індивідуальних характеристик учнів в організації взаємодії зі вчителем. 	<ul style="list-style-type: none"> учням необхідно показати, як використовувати засоби технологій і що від них очікується.

Рис.1.7. Переваги та недоліки змішаного навчання

Незважаючи на те, що змішане навчання має певні недоліки, можна стверджувати, що така форма є однією з найкращих під час дистанційного навчання, адже blended learning вчить дітей організовувати свою роботу, планувати її, самостійно отримувати інформацію, аналізувати, шукати та приймати рішення, вчитися створювати презентації та проєкти. Вчителів потрібно прикласти багато зусиль, щоб правильно організувати змішане навчання.

Отже, для того щоб освітній процес був ефективним, цікавим та ненав'язливим для молодших школярів, потрібно застосовувати усі різновиди віддаленого навчання. Використовуючи різні форми роботи віддаленого навчання, можна підвищити якість знань молодших школярів, зокрема:

- посилення самостійної роботи здобувачів освіти;
- реалізація навчання у групах з використанням інформаційних технологій;
- формування груп для комунікації та навчання;
- створення форумів і чатів для спілкування на різні теми;
- використання форумів для розміщення тексту, презентацій і малюнків в Інтернеті;
- загальний доступ усіх учнів до навчальних матеріалів;
- розбивання навчального матеріалу на блоки (завдання які виконують учні у школі та завдання, які виносяться на самостійне опрацювання);
- використання різних форм проведення уроків під час освітнього процесу.

1.4. Психолого-педагогічні особливості середовища віддаленого навчання для учнів

Організаційну систему запровадження дистанційної освіти та її реалізацію дуже активно вивчають такі науки, як педагогіка та психологія. Але не повністю досліджено, який вплив на здобувачів освіти має віддалене навчання при отриманні знань, його результативність та наслідки.

Інформатизація теперішнього суспільства майже у всіх галузях життєвої діяльності людини в психологічному середовищі перш за все зумовлена впливом на нього нових технологій, особливо комп'ютерних, а також проблемами передачі інформації один одному за допомогою технічних засобів.

О.В. Трубіцина [31] вважає, що освітнє середовище – це система, яка пов'язує інформаційні, технічні, соціальні та психологічні компоненти. Звідси випливає, що при проектуванні, моделюванні чи розвитку освітнього середовища потрібно вирішувати не лише технічні чи інформаційні питання, але й соціально-психологічні, які є основою навчальної та пізнавальної діяльності людини. Тому під час дистанційного навчання необхідно враховувати їх специфіку та дотримуватися її. Отже, при переході на будь-яку нову форму навчання, в даному випадку на дистанційну, потрібно перш за все створити хорошу психологічну базу, щоб освітній процес був якісним.

В. Демкін [7] виокремлює ряд психологічних принципів, що мають вплив на організацію дистанційного навчання. Найбільшої уваги потребує детальне планування освітнього процесу, його організація, з'ясування чіткої мета та завдань. Діти повинні добре зрозуміти, що вони повинні вивчати. Результативність навчання дитини перш за все залежить від змісту вивченого матеріалу, його структури.

Проаналізувавши основні вимоги методології до онлайн-навчання з точки зору психології, можна зупинитися на деяких поняттях, на які не звертається увага і вони не завжди враховуються. Коли б ці методологічні вимоги, враховуючи суто психологічні аспекти, бралися до уваги, то якість дистанційного навчання була б значно вищою. Розглянемо декілька особливостей, які сприяють оптимізації навчального процесу і допоможуть підвищити якість навчання.

1. Комунікативна діяльність вчителя та учнів.

У будь-якому навчальному процесі головним аспектом є комунікація. Ефективність навчання, у тому числі й дистанційного, значною мірою залежить від рівня спілкування вчителя з учнями. У випадку віддаленого навчання комунікація відбувається у штучно створеному середовищі. Воно передбачає уже сплановану взаємодію, у якій визначено час, місце та спосіб спілкування, які направлені на досягнення мети навчання.

2. Соціальна взаємодія між учнями

В умовах дистанційного навчання вчителю не потрібно забувати про комунікацію між учнями, адже це може відобразитися на взаємовідносинах у класному колективі. Молодші школярі потребують постійного спілкування зі своїми однолітками, це впливає на соціальну адаптацію та подальший розвиток дитини.

3. Гнучке навчання для дитини.

Домашнє навчання розслабляє, учні вже не так відповідально відносяться до уроків. Учителю важливо допомогти дитині підвищити внутрішню мотивацію. Для цього потрібно надавати завдання з вільним вибором (наприклад, запропонувати вибрати із шести завдань лише чотири), дозволяти виконувати їх у будь-якому порядку, дотримуватися розкладу в межах навчального тижня.

Таким чином учні вчаться правильно планувати свій час, у них з'являється відповідальність за власне навчання. Це все потрібно формувати поступово, тому вчитель має за цим слідкувати.

4. Дотримання учнями академічної доброчесності.

Зараз багато уваги приділяється дотриманню академічної доброчесності. Проблема дітей – списування, а проблема вчителя – справедливе оцінювання знань. Використовуючи деякі педагогічні секрети вчитель зможе заохотити молодших школярів бути чесними та виконувати завдання самостійно.

5. Правильна організація навчального середовища.

Для того, щоб вдома навчальний процес відбувався ефективно і не шкодив здоров'ю школяра, потрібно правильно організувати його робоче місце. У зоні навчання повинен бути безперешкодний доступ до проведення онлайн-уроків, різноманітних електронних навчальних матеріалів; крім цього, передбачити місце для виконання письмових робіт у зошиті.

6. Віддалений зв'язок повинен забезпечувати учневі психологічний комфорт.

Використання технічних засобів, постійна увага на екран монітора, поглиблення у віртуальне середовище навчання може погано впливати на психічний стан дитини. Саме тому вчителю обов'язково потрібно продумати розклад занять відповідно до особливостей молодших школярів, давати різноманітні завдання на уроці, чергувати види дистанційного навчання, щоб мінімізувати час проведений за комп'ютером.

Отже, врахування психологічних особливостей при побудові персоналізованого процесу віддаленого навчання в Інтернет - середовищі є нагальною і важливою психолого - педагогічною задачею, вирішення якої може підвищити самостійність та особисту відповідальність, ефективність самого навчального процесу, робить

нічим не примітне спілкування сумісним із правилами Інтернет-етикету, дружнім, приємним та ефективним для навчання.

РОЗДІЛ 2

ОБГРУНТУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС ВІДДАЛЕНОГО НАВЧАННЯ

2.1. Визначення рівня готовності вчителів до віддаленого навчання з дотриманням психолого-педагогічних умов

Щоб дізнатися, чи дотримуються визначені нами психолого-педагогічні умови в освітньому процесі віддаленого навчання, ми провели опитування серед вчителів, учнів та їх батьків.

Базою дослідження обрали Херсонську спеціалізовану школу І – ІІІ ступенів №57 з поглибленим вивченням іноземних мов. До експерименту залучили 162 особи, з яких:

- 16 вчителів початкової школи ;
- 76 молодших школярів (учні 2-4 класів);
- 70 батьків (учнів 2-4 класів).

Ми запитали у молодших школярів, яке навчання їм подобається більше, 68% учнів указали, що краще навчатися в школі, 32% - удома. Результати опитування відображено на рисунку 2.1.

Рис.2.1.

На питання: «Які платформи та цифрові сервіси ви використовуєте для комунікації з учнями під час дистанційного навчання?», - усі вчителі, а це 100%, відповіли, що під час дистанційного навчання використовують:

- Class Room, що є дуже зручною та ефективною платформою, на якій можливо поширювати і класифікувати завдання, оцінювати рівень засвоєння учнями навчального матеріалу;

- Zoom, який допомагає підтримувати комунікацію між вчителем та школярами. За допомогою цього сервісу полегшується навчальний процес як для дітей, так і для вчителя, адже є можливість обговорити незрозумілий матеріал, пояснити його. Також відбувається діалог між класом, що є дуже важливим для учнів у таких умовах.

- електронний щоденник «Моя школа», зайшовши на який, батьки дізнаються про домашнє завдання, можуть простежити успіхи своєї дитини, переглянути оцінки (якщо вони є) за виконані завдання. До системи підключені не тільки вчителі, але й адміністрація школи, соціальний педагог, бібліотекар та медична сестра, і за потреби батьки можуть звернутися з питаннями до працівників закладу освіти.

12,5% учителів додали, що разом із вищеперерахованими сервісами використовують соціальну мережу Viber.

Для перевірки знань учнів усі вчителі – 100% вказали, що найчастіше використовували завдання з підручника та онлайн-тести. Серед них: 31% - інколи застосовували інтерактивні вправи, 18% - творчі завдання. 82% батьків підтвердили, що вчителі користувалися завданнями з підручників та онлайн-тестами.

Найпоширенішим способом перевірки виконання завдань було надсилання фото виконаних робіт у зошиті вчителю на Class Room або Viber та проходження тестів. Це зазначили як батьки – 92% , так і вчителі – 100%. 31% учителів використовували відеоопитування, 6% - аудіозапис (на уроках читання).

На питання: «Чи зрозуміло вчитель подає теоретичний матеріал, який вам потрібно вивчити?», - ми отримали такі відповіді дітей (рис.2.2.):

46% - так, конспекти містять відео, таблиці, схеми, пояснення тощо;

26% - ні, пропонує лише параграф підручника і завдання для виконання;

28% - частково (вчитель пропонує різні варіанти, але мені потрібна його допомога).

Рис.2.2.

Вибірка показала, що 100% опитаних (вчителів, батьків та учнів) вказали на те, що діти забезпечені необхідними пристроями для віддаленого навчання.

Зміна форми навчання під час карантину позначилася на навчальних результатах учнів: 62,5% - 10 вчителів вважають, що за період карантину та застосування віддаленої форми навчання рівень знань учнів погіршився, а 37,5% - 6 вчителів вважають, що він залишився незмінним (рис.2.3.).

Рис.2.3.

Батьки також стверджують, що у знаннях дітей відбулися зміни. 56% зазначили, що знання погіршилися, 42% - залишилися без змін, і лише 2% вважають що знання покращилися (рис.2.4.).

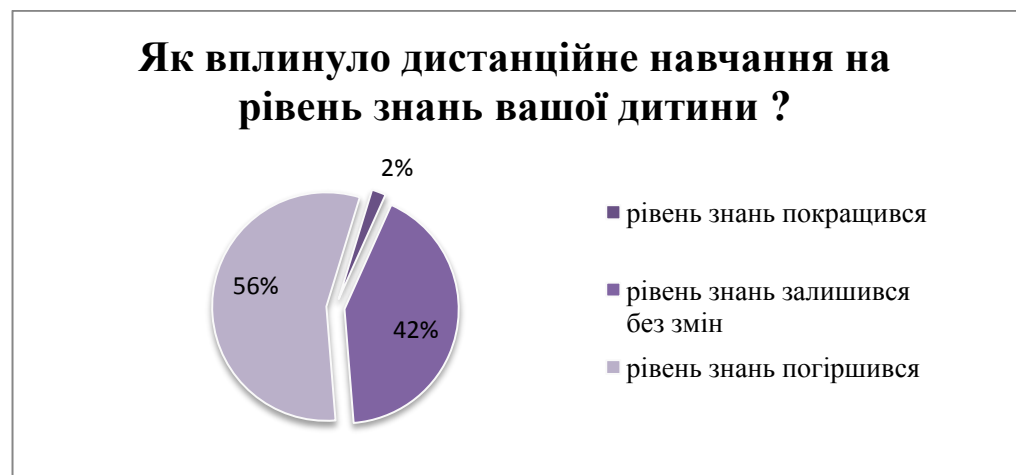

Рис.2.4.

Усі педагоги, а це 100% зазначили, що батьки брали участь в організації дистанційного навчання дітей. Це підтвердило 70 батьків, що становить 100%.

Учні на питання: «Чи допомагали вам батьки під час дистанційного навчання?», - відповіли так (рис.2.5.):

12% - 9 учнів - я вчу сам(-а);

46% - 35 учнів - батьки допомагають, коли я щось не розумію;

42% - 32 учні - мені все пояснюють батьки.

Рис. 2.5.

Отже, результати опитування показали, що вчителі початкової школи не дотримуються усіх психолого-педагогічних умов, які були зазначені вище, а саме:

- для перевірки знань учнів в основному використовують готові завдання з підручників та онлайн-тести. Виконання таких завдань в умовах дистанційного навчання впливає на академічну доброчесність школярів, і з'являється проблема списування. Саме тому акцент потрібно робити на творчих завданнях, вправах інтерактивного характеру, під час виконання яких школярі будуть задіювати логічне та креативне мислення;

- потрібно зауважити, що більшість педагогів перевіряє виконання завдань по фото зошита, яке відправив учень. Але це не є способом комунікації та взаємодії вчителя зі школярем. Після перевіреної виконаної роботи обов'язково має бути зворотній зв'язок;

- проблемою є те, що більша половина вчителів та батьків говорять про погіршення знань учнів за період карантину, а самі учні вказали, що навчатися у школі їм подобається більше. Це підтверджує те, що навчальний процес побудований не зовсім правильно, як наслідок - тяжке сприймання нового навчального середовища та зниження якості знань школярів.

2.2. Модель реалізації готовності вчителів початкової школи до віддаленого навчання з урахуванням психолого-педагогічних вимог

Для того, щоб підготувати вчителів початкової школи до правильної організації освітнього процесу під час віддаленого навчання зі збереженням усіх психолого-педагогічних особливостей, використаємо один із наукових методів дослідження – моделювання, функцією якого є створення та вивчення моделей [19, с. 11].

О. Столяренко зазначає, що моделювання - це один із методів пізнавальної та управлінської діяльності, за допомогою якого можна точно та цілісно зобразити сутність у вигляді моделі, при цьому не загубивши головні якості та компоненти системи, дізнатися усі факти й складники системи, отримати інформацію про стан та перспективи розвитку й функціонування. [30].

Однак найбільш гармонійним визначенням моделі у контексті нашого дослідження ми вважаємо розуміння цієї концепції В. Черниш. Вчена пояснює модель як складну систему, яка включає та чітко зображує деякі взаємопов'язані елементи та блоки, і де при спеціально організованому освітньому процесі студенти розвивають певні компетентності [36, с. 151]. У зв'язку з цим розуміємо модель як узагальнений образ готовності вчителя початкової школи організовувати навчальний процес в умовах віддаленого навчання з дотриманням усіх психолого-педагогічних вимог шляхом реалізації усіх її блоків.

Модель, яку ми розробили (рис. 2.6.), містить ряд блоків: цільовий, методологічний, процесуально-змістовий, діагностичний і результативний, які пов'язані між собою.

Цільовий блок включає в себе мету та завдання моделювання. Мета спрямована на підготовку вчителів початкової школи до організації навчального процесу в умовах віддаленого навчання з дотриманням усіх психолого-педагогічних вимог.

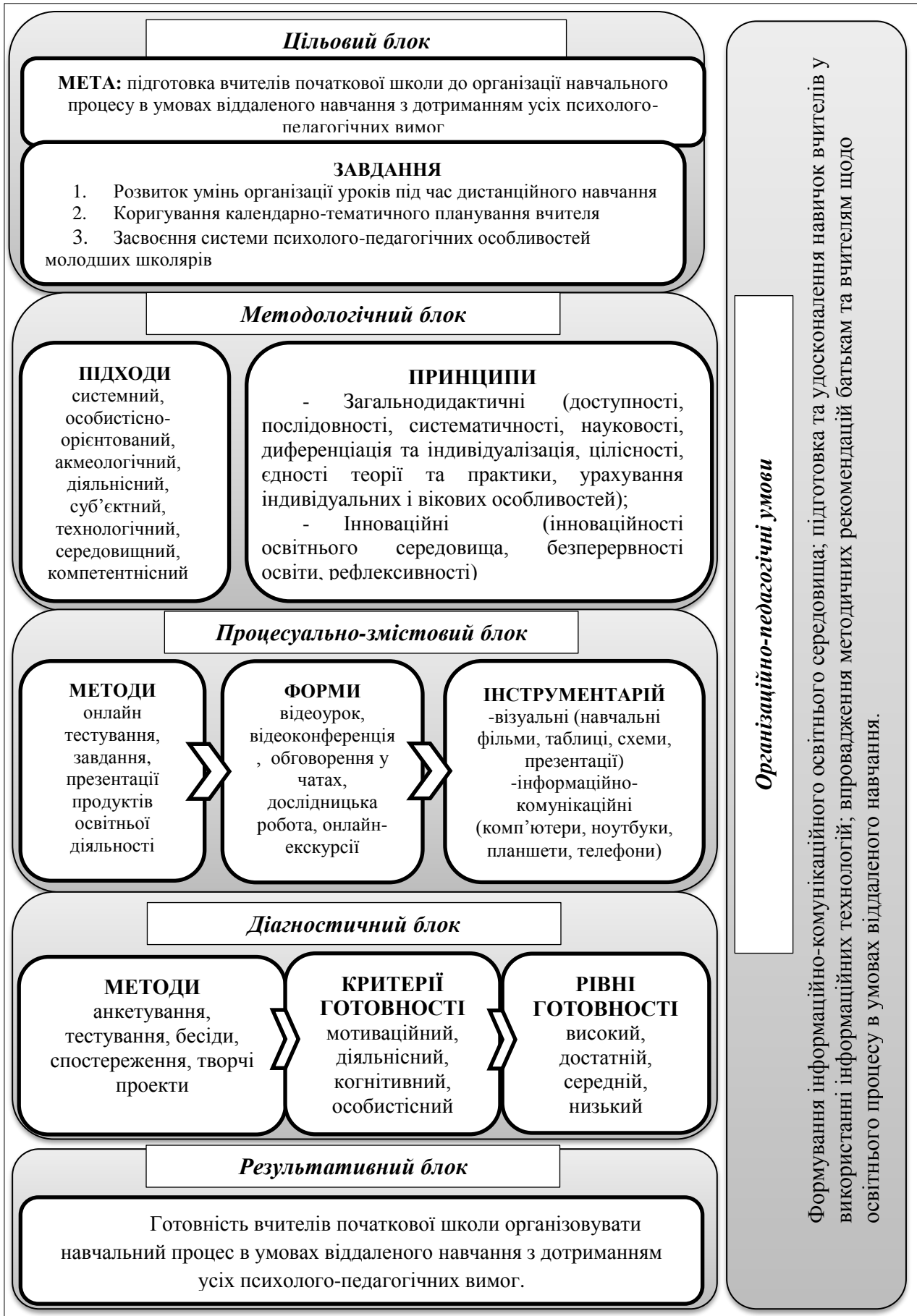

Рис.2.6. Структурно-функціональна модель готовності вчителів початкової школи до віддаленого навчання

Поставлено такі завдання:

- 1) розвиток умінь організації уроків під час дистанційного навчання;
- 2) коригування календарно-тематичного планування вчителя;
- 3) засвоєння системи психолого-педагогічних особливостей молодших школярів.

Завдання у моделі, яке було визначено першим, є ключовим в алгоритмі підготовки вчителів початкової школи до проведення таких уроків. Адже саме завдяки вмінню вчителя правильно організовувати уроки в дистанційному форматі залежить готовність дотримуватися усіх психолого-педагогічних вимог.

Наступне завдання - коригування календарно-тематичного планування вчителя з метою оптимізації матеріалу, запланованого на період дистанційного навчання.

Ще одним завданням є засвоєння системи психолого-педагогічних особливостей молодших школярів. Воно передбачає узагальнення базових психолого-педагогічних критеріїв, які впливають на онлайн-навчання.

Методологічний блок включає в себе підходи та принципи, на яких ґрунтується процес підготовки вчителів.

Під час моделювання потрібно опиратися на ряд підходів та їх застосування для забезпечення послідовності, ефективності, досягнення цілей. Можна виокремити такі підходи: системний, особистісно-орієнтований, акмеологічний, діяльнісний, суб'єктний, технологічний, середовищний, компетентнісний.

Системний підхід - невід'ємна частина моделі, яка представлена. Він створює цілісність та взаємопов'язує усі складові підготовки педагогів початкових класів, оскільки розглядає їх як своєрідну систему.

За особистісно-орієнтованого підходу процес навчання спрямований на особистість та задоволення її освітніх потреб, що

означає забезпечення свободи думки, мислення, суджень тощо. Це стає можливим завдяки суб'єкт-суб'єктній взаємодії, індивідуалізації навчання та варіативності його змісту, надання можливості вибору індивідуального спрямування навчання.

Відповідно до особистісно-орієнтованого підходу навчальний процес спрямовується на особистість, а також на задоволення її навчальних потреб, а саме: забезпечує свободу слова, думки, поглядів, переконань тощо.

Педагогічна акмеологія - це наука, яка розкриває життєвий успіх педагога та розвиток його професійної майстерності [17]. Сенса акмеологічного підходу полягає у спрямованості процесу підготовки вчителів початкової школи до підвищення якості віддаленого навчання.

Діяльнісний підхід полягає в тому, щоб розвивати творчий потенціал педагога шляхом інтеграції в діяльність, що сприяє формуванню свідомості та особистості в цілому. Навчальний процес ґрунтується на внутрішніх мотиваціях діяльності, робить його важливим особисто. Такий підхід розвиває дослідницькі навички та ініціативу.

Суб'єктивний підхід розглядає індивіда в цілому, а саме, як активного суб'єкта, що намагається організувати та контролювати свою роботу, а навчальний процес - як суб'єкти, що взаємодіють між собою, і є його повноправними учасниками.

Застосування технологічного підходу зумовлює розгляд процесу підготовки вчителів початкової школи до дистанційного навчання у контексті дотримання змісту і послідовності чітко визначених етапів, що гарантує досягнення його мети — підготовка вчителів початкової школи до організації навчального процесу в умовах віддаленого навчання з дотриманням усіх психолого-педагогічних вимог.

Середовищний підхід визначає створення спеціальних умов та організацію освітнього процесу через їх вплив на суб'єкти навчання. Таким чином, реалізуючи середовищний підхід, процес підготовки

вчителів початкової школи до організації дистанційного навчання передбачає створення відповідного середовища.

Сутність компетентнісного підходу, який є одним із найактуальніших у сучасній парадигмі освіти, полягає у формуванні ключових компетентностей, зумовлених соціальним запитом, які здатні забезпечити ефективність виконання фахівцями своєї професійної діяльності. Їх перелік досить варіативний і визначається вимогами часу та суспільства.

Суть підходу, орієнтованого на розвиток компетентності, полягає у розвитку ключових навичок, залежних від суспільного запиту, які здатні забезпечити ефективність професіоналів у виконанні своїх завдань.

Як зазначає О. Котенко, принципи — це вихідні положення, у них відображаються та систематизуються найголовніші сторони (зміст, методи, засоби, форми) практичної та освітньо-пізнавальної діяльності [12, с. 349].

До загальнодидактичних принципів відносимо: доступність, послідовність і систематичність, науковість, диференціація та індивідуалізація, цілісність, єдність теорії та практики, урахування індивідуальних і вікових особливостей. На даний час змістовне наповнення принципів та їх характеристика є достатньо розробленими.

Під час підготовки педагогів початкових класів до віддаленого навчання потрібно враховувати такі інноваційні принципи, як освітнє середовище, безперервність освіти, яка передбачає постійне використання інноваційних технологій; рефлексивність, що містить самоаналіз професійної діяльності педагога.

До складу процесуально-змістового блоку входять методи, форми та інструментарій. Методи (онлайн тестування, завдання, презентації продуктів освітньої діяльності). Форми (відеоурок, відеоконференція, обговорення у чатах, дослідницька робота, онлайн-екскурсії).

Інструментарій (візуальний - навчальні фільми, таблиці, схеми, презентації; інформаційно-комунікаційний - комп'ютери, ноутбуки, планшети, телефони). Використання методів, форм та засобів у представленій моделі дозволить на професійному рівні забезпечити ефективну підготовку вчителів до організації навчальної діяльності під час дистанційного навчання молодших школярів.

До діагностичного блоку включаємо методи, критерії та рівні готовності вчителів початкової школи до організації дистанційного навчання з дотриманням психолого-педагогічних вимог. Використовуючи методи, ми можемо здійснити моніторинг сформованості готовності феномену, зазначеного вище. До цієї групи включаємо анкетування, тестування, бесіди, спостереження, творчі проекти.

Критеріями сформованої готовності є: мотиваційний, діяльнісний, когнітивний та особистісний; рівнями — високий, достатній, середній, низький.

Результативний блок створеної моделі відображає отриманий результат - готовність вчителів початкової школи організовувати навчальний процес в умовах віддаленого навчання з дотриманням усіх психолого-педагогічних вимог.

Модель буде результативною при дотриманні організаційно-педагогічних умов, а саме:

- формування інформаційно-комунікаційного освітнього середовища;
- підготовка та удосконалення навичок вчителів у використанні інформаційних технологій;
- впровадження методичних рекомендацій батькам та вчителям щодо освітнього процесу в умовах віддаленого навчання.

Отже, урахування всіх складових представленої моделі підготовки вчителів початкової школи до організації дистанційного

навчання з дотриманням психолого-педагогічних вимог (цільового, методологічного, процесуально-змістового, діагностичного та результативного блоків) на ефективність вищезазначеного процесу дає змогу досягнути прогнозованого результату моделювання.

2.3. Методичні рекомендації батькам та вчителям щодо організації освітнього процесу молодших школярів в умовах віддаленого навчання

У ході нашого експерименту ми дійшли висновку, що освітній процес молодших школярів під час дистанційного навчання буде успішним лише при дотриманні усіх психолого-педагогічних умов. Що не може відбуватися без класного керівника та батьків учня.

Саме тому ми підготували методичні рекомендації для батьків та вчителів, на які потрібно звернути увагу при організації віддаленого навчання.

Поради вчителів щодо організації віддаленого навчання:

1. Під час віддаленого навчання важливо забезпечити комунікацію вчителя і учнів. Саме тому педагогові доцільно визначити базову платформу, яку буде зручно використовувати для зв'язку з молодшими школярами. Важливим є те, що платформа має бути єдиною для класу, тому класному керівникові потрібно заздалегідь домовитися з вчителями-предметниками (якщо такі є), та надати їм доступ до онлайн-кабінету.

2. Починаючи працювати в онлайн-режимі, школярі можуть бути розгублені і не завжди розуміти, що від них вимагають. Для того щоб створити комфортні умови навчання, вчитель може скласти для класу пам'ятку «онлайн-поведінка» для уроків дистанційно:

1. Нагадайте, що кожному учневі потрібно перевірити справність своїх девайсів за 5 хвилин до уроку.

2. Розкажіть дітям, що вмикати мікрофони потрібно тоді, коли до них звертаються, а після закінчення розмови – вимикати.

3. Повідомте дітям, який сигнал відповідає за опцію «Підняти руку» (наприклад, вчитель може учневі ввімкнути мікрофон).

4. Поговоріть про культуру мовлення в загальному чаті класу.

5. Розкажіть, що не можна відкривати ресурси, які не передбачені планом уроку.

6. Домовтеся з дітьми про те, що на кожному уроці на столі повинна стояти склянка з водою.

3. Не менш важливим під час віддаленого навчання є збереження комунікації учнів між собою. Для того щоб учні навіть через екран телефону або монітор комп'ютера почували себе причетними до шкільного колективу, можна згадати ранкове коло, про яке більшість вчителів, із запровадженням карантину, забули. Провести таке коло можливо і через гаджет, достатньо домовитися з дітьми виходити на зв'язок трішки раніше. Зустріч може відбуватися не кожен день, а хоча б двічі на тиждень. На ній школярі діляться своїми враженнями від вихідних або ж обговорюють тему, яку запропонував вчитель.

4. Як ми зазначали вище, школярам дуже подобається, коли вони можуть повпливати на навчальний процес. До прикладу, можна ввести бонуси, які отримуватимуть ті учні, які виконали усі завдання раніше відведеного часу або опрацювали матеріал наперед. Для них урок може тривати на 15-20 хвилин менше.

Учні, які більшу частину часу проводять біля екрану, мають обов'язково багато рухатися. Можна запропонувати молодшим школярам самостійно обрати плейлист для динамічної паузи — список показати заздалегідь.

5. Задля того, щоб уникнути проблеми списування варто залучати учнів до творчої діяльності та активного навчання. Школярі мають виконати певну дію: бути готовими переказати, можливо дати

відповіді на запитання, або скласти запитання, за матеріалами скласти таблицю, намалювати схему понять, укласти стрічку подій, які розглядалися. Цікавим буде виконання різноманітних проєктів, вчитель може запропонувати зробити самостійно роботу або ж в онлайн-режимі, поділивши школярів на групи.

6. Обов'язково потрібно підтримувати контакт із батьками, дізнатися, чи забезпечені учні класу усім необхідним для онлайн-навчання, чи, можливо, потребують допомоги? Розумне створення навчального простору залежить в більшій мірі від батьків.

7. Молодшим школярам досить важко сконцентрувати увагу на конкретних навчальних вправах. У такому віці учням легше сприймати навчання через гру. Тож вчителю потрібно добре продумати свій онлайн-урок для того, щоб віддалене навчання було психологічно комфортним для учня. Вводити на таких уроках не лише ігрові вправи, але й забезпечити комунікацію та співпрацю учнів між собою. Доцільно використовувати презентації в програмі Power Point, Canva, Key Note та інші. Теоретичну частину комбінувати з невеликими відеофрагментами або короткометражними мультиками. Приклад одного з таких уроків наведено у додатку Б.

Використовуйте інструментарій візуалізації. Це може бути онлайн-дошка, на якій вчитель має можливість змінювати фони, кольори, завантажувати різні файли та зображення. Цікавими для дітей будуть тематичні тижні, де учні можуть перетілитись у різних героїв і змінити свої аватарки в онлайн-класі. Також можна придумати героя-помічника, який буде родзинкою на уроках.

Пропонуємо добірку онлайн-ресурсів, які вчитель може використовувати під час проведення віддаленого навчання для учнів початкової школи (див. додаток А).

Можливості представлених сервісів, які можна використати у процесі організації віддаленого навчання подано на рисунку 2.7.

Діяльність вчителя/технічні засоби реалізації	Learning.ua	Study-smile	Classfime	Childdevelop	Книга-мандрівка	Google Клас	ClassDojo	Zoom	Skype	Googl Meet	Kahoot	НОВА ШКОЛА
Інформування						+	+	+	+	+		
Комунікація								+	+	+		
Проведення занять								+	+	+		+
Виконання завдань	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	
Виконання тестів			+					+	+	+	+	
Оцінювання			+			+	+	+	+	+	+	
Статистика навчання			+			+	+					
Самоосвіта	+	+			+							+

Рис.2.7.

Оскільки в початковій школі під час дистанційного навчання в ролі тьютора виступають батьки, і це дещо нова їхня роль в освітньому процесі, тому для успішної реалізації мети такого навчання важливо підготувати їх до навчального процесу.

Поради батькам щодо навчання дітей в онлайн-режимі:

1. Ознайомтеся з моделлю дистанційного навчання, інструментами та платформою, на якій навчається ваша дитина. Ця інформація розміщена на вебсайті навчального закладу або на сторінках соціальних мереж. Також можна зателефонувати класному керівникові.

2. Створіть для дитини умови, в яких вона відчуватиме відповідальність за навчання. Чим старша дитина, тим більше їй доводиться робити це самостійно. Записуйтеся на заняття тільки в разі потреби, не робіть домашнє завдання для дитини і не змагайтеся за краще домашнє завдання з іншими батьками. Діти цілком здатні самостійно засвоювати матеріал, складати іспити та організовувати своє навчання.

3. Запобігайте проблемі списування, мотивуючи дитину вчитися, зокрема, самостійно. Заохочуйте учня до роздумів та міркувань щодо

власної мотивації навчання протягом усього життя (наприклад, здійснення мрії, прийняття самостійного рішення, здобуття професії, впевненість у своїх діях тощо).

4. Батьки мають покікуватися про правильну організацію робочого місця дитини:

- подбати про те, щоб у дитини був Інтернет-зв'язок;
- робоче місце дитини та пристрої для онлайн-зв'язку повинні бути готовими до навчання;
- по можливості перевіряйте, які сайти відвідує ваша дитина, хто у неї в друзях, в які ігри грає.

5. Для того, щоб учневі початкової школи забезпечити психологічний комфорт в умовах віддаленого навчання батькам потрібно:

- надавати психологічну допомогу своїй дитині. Варто щодня цікавитися успіхами та невдачами молодшого школяра, станом здоров'я. Не варто забувати, що діти також можуть відчувати психологічний дискомфорт, так як віддалене навчання для них є новим;
- організувати найкращий режим дня дитини під час дистанційної освіти (скласти графік, за яким дитина буде працювати, щоб раціонально використовувати час протягом дня, дотримання програми сну);
- у вільний час давати дітям займатися іншими видами діяльності, наприклад, спланувати перегляд віртуальних екскурсій, розвиваючих сайтів для розвитку дитини;
- кожного дня гуляти з дитиною на свіжому повітрі, займатися спортом, інтелектуальними та розважальними іграми;
- стежити, чи дотримується учень рухового режиму, чи виконує завдання щодо відповідної рухової діяльності, допомогти організувати виконання фізичних вправ.

Отже, вищезазначені поради є допоміжним засобом для вчителя та батьків під час віддаленого навчання. Скориставшись ними, уроки для молодших школярів стануть комфортними, ненав'язливими, а головне цікавими. Не менш важливою є співпраця між батьками та вчителем. Тільки розуміння, підтримка та індивідуальний підхід до кожної ситуації, що трапилася, дадуть змогу ефективно та комфортно навчатися в тих умовах, які склалися в нелегкий для нас час.

ВИСНОВКИ

На основі теоретико-методологічного аналізу сучасної наукової літератури нами було розглянуто психолого-педагогічні особливості організації освітнього процесу молодших школярів в умовах віддаленого навчання та проведено емпіричні дослідження, результат яких дозволив зробити наступні висновки:

1. Під терміном «віддалене навчання» ми будемо розуміти таке навчання та отримання знань, у якому вчитель та учні перебувають на відстані і за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій здійснюють освітній процес.

2. Як інноваційна форма освіти віддалене навчання в Україні почало формуватися наприкінці минулого століття. За цей час введено низку законів, які передбачають запровадження дистанційного навчання в закладах середньої та вищої освіти. Попри це, віддалене навчання не одразу набуло належного розвитку. Частіше його практикували у вищих навчальних установах, саме тому з початком пандемії, першими, хто був не готовий до онлайн-формату, виявилися школи. На сьогоднішній день віддалене навчання перебуває на стадії активного становлення. Воно може відбуватися в синхронному, асинхронному та змішаному режимі. Для того щоб процес навчання відбувався ефективно та ненав'язливо, потрібно комбінувати усі його види.

3. Провівши опитування серед вчителів, учнів та їхніх батьків, нам вдалося зрозуміти, що у викладачів початкової школи ще недостатньо навичок для того, аби правильно організувати навчальний процес з урахуванням психолого-педагогічних особливостей. Щоб виправити цю статистику, ми створили модель, у якій реалізується дана умова.

4. Створили та впровадили у навчальний процес методичні рекомендації для вчителів та батьків щодо організації віддаленого

навчання молодших школярів з урахуванням психолого-педагогічних особливостей.

Врахування психолого-педагогічних особливостей молодших школярів у побудові освітнього процесу віддаленого навчання у веб - середовищі є актуальним і важливим завданням, вирішення якого може підвищити самостійність та особисту відповідальність школярів, ефективність самого навчального процесу; робить опосередковане спілкування сумісним із правилами Інтернет-етикету, дружнім, приємним та ефективним для навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ВЕБ-мультимедіа «Фребельпедагогіка». URL: <https://froebel.kspu.edu/> (дата звернення 08.09.2021).
2. ВЕБ-мультимедіа енциклопедія «Історія педагогіки». URL: <http://webhp.kspu.edu/joomla/index.php> (дата звернення 08.09.2021).
3. ВЕБ-мультимедіа енциклопедія з дисциплін природничого циклу. URL: <http://webnc.kspu.edu/login/index.php> (дата звернення 08.09.2021).
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови. К.: Ірпінь: ВТФ«Перун», 2004. 1440 с.
5. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ:Либідь, 1997, 376с.
6. Гуревия Р.С., Гороль П. К., Коношевський Л.Л., Сучасні інформаційні засоби навчання: навч. посібник К. :«Освіта України», 2007. 536 с. URL:http://ito.vspu.net/el_pps/files/Konoshevskiy/sint.pdf
7. Демкин В. П., Можаяева Г. В. Организационно-методическая работа при дистанционном обучении /Открытое и дистанционное образование.Томск, 2002. №2(6). С.15-23
8. Желнова Е.В. 8 етапов смешаного обучения (обзор статьи «Missed Steps» Дарлин Пейнтер.*Training &Development*). URL: <http://www.obs.ru/interest/publ/thread=57>.
9. Жилінкова І.В. Використання нових інформаційних технологій в юридичній освіті. Проблеми вищої юридичної освіти :тези доп. та наук. повідом. наук.-метод.конф./ за редакцією В.В.Комарова. Х.:Нац. юрид.акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2002. С.85-86.
10. Кареліна О.В. Формквання умінь з інформаційних технологій у процесі дистанційного навчання студентів вищих

економічних навчальних закладів :дис. канд.пед.наук: 13.00.04.
Тернопіль, 215 с.

11. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні:
постанова МОН України від 20.12.2000 (дата звернення 03.10.2021).

12. Котенко О.В. Методика навчання іноземних мов у
початковій школі: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закл.
Київ: Київський університет ім. Б.Грінченка, 2013. 356 с. с. 349

13. Кухаренко В.М., Биков В.Ю., Сиротенко Н.Г., Рибалко О.В.,
Богачков Ю.М. Технологія створення дистанційного курсу: навч.
посібник К.: Міфленіум, 2008. 324с.
URL:<http://dl.kharriv.edu/file.php/1/Kuxarenko PDF.pdf>.

14. Кухаренко В.М. Змішане навчання. Вебінар. URL:
<http://www.wizid.com./onlain-class/2190095-intel-blended>. (дата звернення
12.05.2021).

15. Кухаренко В.М. Дистанційне навчання. Енциклопедичне
видання:навч.-мет.посібник К.: Редакція «Комп'ютер», 2007. 127с.

16. Мазур М.П., Петровський С.С., Яновський М.Л. Особливості
розробки віртуальних практичних інтерактивних засобів навчальних
дисциплін для дистанційного навчання // Інформаційні технології в
освіті: Збірник наукових праць . Випуск 7.: Видавництво ХДУ. Херсон.
2010.С.40-46.

17. Носовець Н.М. Теоретичні основи педагогічної акмеології
в підготовці майбутнього вчителя. Вісник Чернігівського національного
педагогічного університету. Педагогічні науки.2013. Вип. 108.1. URL:
http://irbisnbnv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbnv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&121DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMA

18. Олійник В. В. Дистанційне навчання в післядипломній
педагогічній освіті: організаційно-педагогічний аспект: навч. посіб. К.
ЦППО, 2001. 148 с.

19. Педагогічний експеримент: навч.-метод. посіб. / уклад.: О.Е. Жосан. Кіровоград: Вид-во КОІППО ім. Василя Сухомлинського, 2008. 72с.

20. Пономаренко О.С. Особливості комунікації між вчителем та учнями у середовищі віддаленого навчання

21. Пономаренко О. С. Проблеми та переваги організації освітнього процесу молодших школярів в умовах віддаленого навчання

22. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014. №1556-VII.
Дата оновлення: 02.10.2021. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення:
03.10.2021)

23. Про затвердження вимог вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти, наукових, освітньо-наукових установ, що надають освітні послуги за дистанційною формою навчання з підготовки та підвищення кваліфікації за акредитованими напрямками і спеціальностями: наказ Міністерства освіти і науки України від 30.10.2013. № 1518. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 03.10.2021).

24. Про затвердження Змін до Положення про дистанційне навчання: наказ Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015. № 761 (№64). С. 516-518. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0923-15#Text> (дата звернення: 03.10.2021).

25. Про затвердження змісту дистанційного курсу для підвищення кваліфікації вчителів початкової школи та примірних технічних вимог до нього: наказ Міністерства освіти і науки України від 11. 10. 2018 р. № 1093. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0923-15#Text> (дата звернення: 03.10.2021) (дата звернення: 13.10.2021).

26. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013. № 466. Дата

оновлення: (16.10.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення: 03.10.2021).

27. Про Національну програму інформатизації. Закон України від 04.02.1998. № 27-28. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 03.10.2021).

28. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25.06.: Указ Президента України від 25.06.2013. № 344- / 2013. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>. (дата звернення: 03.10.2021).

29. Стефаненко П.В. Теоретичні і методичні засади дистанційного навчання у вищій школі: дис... .. доктора пед.. наук: 13.00.04, Київ, 2002. 492 с.

30. Столяренко О. В. Моделирование педагогической деятельности у подготовке фахівця: навч-метод.-посіб. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 196с.

31. Трубицына Е. В. Два подхода к определению информационно-образовательной среды. Конференция «ИТО-Марий Эл-2009». URL: <http://ito.edu.ru/2009/MariyEl/I/I-0-13.html>

32. Філософський енциклопедичний словник / відповід. ред.. В.І.Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. С.742.

33. Фредериксон Н., Рид Ф., Клиффорд В. Оценка эффективности методов дистанционного обучения на базе Интернета в сравнении с лекционными методами преподавания: количественный и качественный анализы. *Дистанционное и виртуальное обучение. Ежемесячный журнал.* 2006. №12. С.63-65.

34. Хуторской А. В. Принципы дистанционного творческого обучения URL: www.eidos.ru.

35. Хуторской А.В. Эвристическое обучение: в 5 т. 2012. Т.4: Интернет и телекоммуникации / под. ред. А. В. Хуторского – М. : Издательство «Эйдос» 204 с. URL:

36. Черниш В. В. Теоретична структурно-функціональна модель формування у майбутніх учителів англomовної професійно орієнтованої компетентності у говорінні . *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. 2011. вип. 19. С. 149-161..

37. Шаран Р. В. Професійна підготовка магістрів інформаційних технологій в системі дистанційної освіти США: дис.. ... канд.. пед.. наук: 13.00.04 Тернопіль, 2010. 249с.

38. Collins English Dictionary. 3rd ed: The USA: Harper Collins Publishers, 1991. 1791p.

39. Graham C.R., Bonk C.J, Blended learning system: Definition, current trends and future direction. Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs, Pfeiffer. San Francisco 2005. P.3-21.

40. Mayadas F. Asynchronous learning networks: a sloan foundation perspective I. Journal of Asynchronous Learning Networks, 1. – 1997.

41. Moebs S., Weibelzahl S. Towards a good mix in blended learning for small and medium sized enterprises – Outline of a Delphi Study. Proceedings of the Workshop on Blended Learning and SMEs held in conjunction with the 1st European Conference on Technology Enhancing Learning Crete, Greece, 2006. P. 1 -6

42. Moore M, Kearsley G, Distance Education: A Systems View. Belmont, CA: Wadsworth Publishing Company, 1996.304 p.

43. Moore M. G. Toward a Theory of Independent Learning and Teaching. Journal of Higher Education. 1973, №12.:P.661-679.

44. Shale D. 1988. Toward a reconceptualization of distance education. The American Journal of Distance Education 2 (3):25-35.,

45. Social Work and Education, 2020 Ternopil-Aberdeen / Н. М. Борисенко, Н. І. Сидоренко, І. В. Гриценко, В. В. Денисенко. Т.7. №3. 2020. С. 325-337.

ДОДАТКИ

Додаток А

Конспект уроку з математики

4 клас

Тема. Знаходження значень виразів на сумісні дії з багатозначними числами. Розв'язування рівнянь. Задачі на спільну роботу.

Мета: вправляти учнів у знаходженні значень виразів на сумісні дії з багатоцифровими числами, закріпити вміння розв'язувати задачі на спільну роботу, розв'язувати рівняння, розвивати пізнавальний інтерес, математичне мовлення

Обладнання: підручник з математики, 4 клас, Автор: Богданович М.В., Лищенко Г.П.; презентація.

<p>І. Організаційна частина Вітаю вас на уроці математики Сподіваюся, що ви будете: Не просто слухати, а чути Не просто дивитись, а бачити Не просто відповідати, а міркувати Вірно і правильно все рахувати</p>	
<p>ІІ. Мотивація навчальної діяльності 1) Усний рахунок Перед тим, як почати наш урок, ми з вами усно порахуємо. Перед вами на екрані два математичні ланцюжки. Щоб їх розв'язати, потрібно міркувати так: $30 : 5$, потім частку помножити на 4, те, що вийде, поділимо на 8 і додамо 37. Так само і з другим ланцюжком. Порахуйте самостійно і через хвилинку перевіримо. $30:5 \rightarrow 6 * 4 \rightarrow 24 : 8 \rightarrow 3+37 \rightarrow 40$ $32:8 \rightarrow 4+36 \rightarrow 40 : 5 \rightarrow 8*8 \rightarrow 64$ Ну що, вийшло ? Перевіряємо. Перший ланцюжок – Другий ланцюжок – Молодці, я вважаю, що ви гарно впоралися із цим завданням.</p>	
<p>2) Каліграфічна хвилинка А тепер хвилинка каліграфії. Запишіть числа, які зображені на слайді</p>	

<p>74, 330, 90, 15</p> <p>1) Яке число у цьому ряді зайве ? Чому ?</p> <p>2) Поділіть ці числа на групи.</p> <p>3) Як ще можна згрупувати ці числа ?</p> <p>Молодці!</p>	<p>330 – трицифрове число 330 і 90 – це круглі числа; 74, 15 – не круглі 15 – непарне, всі інші парні</p>
<p><u>3) Математичний диктант</u></p> <p>Переходимо до математичного диктанту. У зошиті запишіть тільки відповіді. Готові ? Будьте уважні.</p> <div data-bbox="445 736 962 1021" data-label="Image"> </div> <p>А тепер перевіримо ваші відповіді. Поверніться до каліграфічної хвилинки, яку ви записали у зошитах і порівняйте, чи співпадають ваші відповіді з нею. Якщо співпадають, це означає, що ви все правильно порахували. Молодці, сподіваюся, що всі виконали завдання правильно.</p>	
<p>III. Повідомлення теми та мети уроку</p> <p>Для того щоб дізнатися тему нашого уроку, давайте переглянемо фрагмент відео з відомої вам казки «Ріпка». Поміркуйте, що допомогло дідусеві витягнути ріпку ?</p> <p><i>Перегляд відеофрагменту</i></p> <p>Що ж допомогло дідусеві витягнути ріпку ?</p> <p>Сьогодні на уроці ми будемо розв'язувати задачі на спільну роботу, рівняння і вирішувати вирази на сумісні дії.</p> <div data-bbox="489 1792 919 2002" data-label="Image"> </div> <p><u>Задача на спільну роботу</u></p>	<p><i>спільна робота</i></p>

Давайте спробуємо до казки, яку ми тільки що переглянули, скласти задачу на спільну роботу.

За коротким записом поясни, що відомо, що треба знайти, визнач запитання.

Переходимо до розв'язання задачі.

Що потрібно зробити, щоб дізнатися скільки вони зберуть ріпок за 2 год ?

Якою дією ?

Чи можемо ми тепер дізнатися, скільки вони зберуть ріпок за 2 год, працюючи разом ?

Якою дією ?

Перевіримо що у нас вийшло.

$$(30 + 10) \cdot 2 = 80 \text{ (р)}$$

суму чисел 30 і 10 помножити на 2

Відповідь: 80 ріпок посадили дідусь і онучка, працюючи разом.

Давайте розв'яжемо ще одну задачу.

Відкрийте підручник на сторінці 165, №1062

Познайомимось із задачею.

Жабеня може пофарбувати паркан завдовжки 300 м за 6 днів, а Кіт – у 2 рази швидше. За скільки днів вони пофарбують паркан, працюючи разом ?

Про що йде мова в задачі ?

Відомо скільки зібрав дід ріпок, скільки збирила онучка. Треба знайти скільки вони зберуть за 2 год, якщо працюватимуть разом

Спочатку потрібно дізнатися скільки ріпок вони зберуть разом за 1 год

Дією додавання – 30 + 10

Так

Дією множення – суму чисел 30 і 10 помножити на 2

*Про те, що жабеня і кіт фарбують паркан
За скільки днів вони*

<p>Яке головне питання у нашій задачі ?</p> <p>Запишемо умову задачі Які ключові слова в задачі ? За скільки днів Жабеня може пофарбувати паркан завдовжки 300 м.? А за скільки днів Кіт може пофарбувати паркан завдовжки 300 м. ?</p> <p>Що нам потрібно знайти ?</p> <div data-bbox="469 651 941 734" style="background-color: #333; color: white; padding: 5px;"> $\left. \begin{array}{l} \text{Ж.} - 300\text{м.} - 6 \text{ днів} \leftarrow \\ \text{К.} - 300\text{м.} - ?, \text{ у } 2 \text{ рази} > \end{array} \right\} ? \text{ днів } 300 \text{ м}$ </div> <p>Розглянемо план до задачі</p> <div data-bbox="528 779 976 999" style="background-color: #333; color: white; padding: 5px;"> <p style="text-align: center;">План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Скільки фарбує за 1 день Жабеня; 2) Скільки фарбує за 1 день Кіт; 3) Скільки разом Жабеня і Кіт пофарбують за 1 день; 4) За скільки днів вони пофарбують 300 м паркану працюючи разом </div> <p>Спробуйте вирішити цю задачу самостійно, через декілька хвилин перевіримо. Перевіряємо</p> <div data-bbox="469 1128 1035 1391" style="background-color: #333; color: white; padding: 5px;"> <p style="text-align: center;">Розв'язання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) $300 : 6 = 50$ (м) – фарбує Жабеня за 1 день; 2) $50 \cdot 2 = 100$ (м) – фарбує Кіт за 1 день; 3) $50 + 100 = 150$ (м) – пофарбують разом за 1 день; 4) $300 : 150 = 2$ (дн) <p>Відповідь: за 2 дні вони пофарбують паркан, працюючи разом.</p> </div>	<p><i>пофарбують паркан, працюючи разом ?</i></p> <p><i>Жабеня, Кіт за 6 днів</i></p> <p><i>Невідомо, але відомо, що у 2 рази швидше, ніж Жабеня. За скільки днів вони пофарбують паркан, працюючи разом ?</i></p>
<p>IV. Фізкультхвилинка</p> <p>Щоб ми могли і далі працювати продуктивно, треба трішечки відпочити. Повторюй вправи протягом 1 хвилини.</p> <div data-bbox="464 1563 1038 1960" style="background-color: #333; color: white; padding: 10px;"> <p style="text-align: center;">Фізкультхвилинка</p> <p style="text-align: center;">(Повторюй вправи 1 хв)</p> </div>	
<p><u>Розв'язування виразів</u></p> <p>Переходимо до розв'язання виразів. Перед</p>	

чим зіграємо у гру «Встанови порядок виконання дій»

Встанови порядок виконання дій

Арифметичну дію заміни на літеру і дізнаєшся назву тваринки, яка допомагала дідусеві тягнути ріпку.

$$a - (b : c + k) \cdot d$$

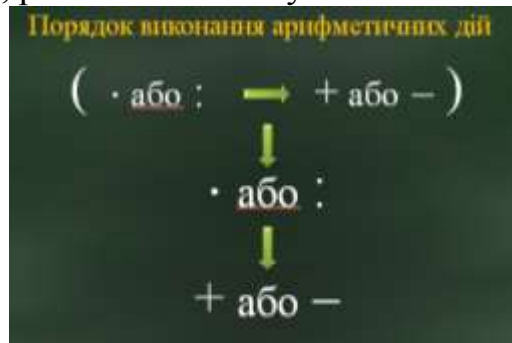
-	:	·	+
я	к	ц	н

Вам потрібно визначити правильний порядок виконання дій. Арифметичну дію заміни на літеру і дізнаєшся назву тваринки, яка допомагала дідусеві тягнути ріпку.

Перевіряємо. 1 дія у дужках – ділення, потім додавання, наступна множення, а за нею віднімання.

Яка ж тваринка допомагала дідусеві тягнути ріпку ?

Отже, розглянемо схему.

Спочатку виконується дія в дужках, але якщо в дужках декілька дій, то першою виконується множення або ділення, а потім додавання або віднімання. Після дії, яка виконується в дужках, йде дія множення або ділення, і в кінці ми додаємо або віднімаємо.

Я сподіваюся, ви пригадали, в якому порядку потрібно виконувати дії і розв'язувати вирази. Перейдемо до нашого завдання.

Розгорніть підручник на сторінці 165, завдання 1060.

Запишемо вираз

$$(1247 + 39\,096 : 54) : 73$$

Давайте розставимо порядок дій цифрами.

1 дія у дужках ділення, 2 додавання, 3 дія – ділення.

киця

Починаємо розв'язання виразу.

Виконуємо 1 дію. 39 096 ділимо на 54

1 неповне ділене – 390 сотень. У частці буде 3 цифри. Шукатимемо першу цифру частки. Поділимо 390 на 50. Для цього досить поділити 39 на 5. Буде приблизно по 7. 7 – це пробна цифра. Перевіряємо. 54 помножити на 7, буде 378. Віднімаємо 378 від 390, буде 12. Залишилося сотень менше за 54. Цифру 7 дібрано правильно.

2 неповне ділене 129 десятків. Поділимо 12 на 5, буде приблизно по 2. Перевіримо: 54 помножити на 2, буде 108. Цифру 2 дібрано правильно. Віднімемо 108 від 129, буде 21.

3 неповне ділене 216. Поділимо 21 на 5, буде приблизно по 4. 54 помножити на 4, буде 216. Цифру 4 дібрано правильно. Усі одиниці поділилися. Частка 724.

2 дія додавання. До 1247 додаємо 724

Письмове додавання і віднімання багатоцифрових чисел виконують так само, як додавання і віднімання трицифрових чисел.

Записуємо розряд під відповідним розрядом.

$7 + 4$ буде 11, 1 пишемо, 1 запам'ятовуємо; $4 + 2 - 6$, та ще 1, буде 7; $2 + 7$ буде 9; 1 зносимо. Усього 1971.

Виконуємо 3 дію.

3 дія ділення

1971 ділимо на 73

1 неповне ділене – 197 десятків. У частці буде 2 цифри. Шукатимемо першу цифру частки. Поділимо 197 на 70. Для цього досить поділити 19 на 7. Буде приблизно по 2. 2 – це пробна цифра. Перевіряємо. 73 помножити на 2, буде 146. Віднімаємо 146 від 197, буде 51. Цифру 2 дібрано правильно.

2 неповне ділене 511. Поділимо 51 на 7, буде приблизно по 7. Перевіримо: 73 помножити на 7, буде 511. Цифру 7 дібрано правильно. Усі одиниці поділилися. Частка 27.

Відповідь виразу 27

Наступний вираз спробуйте розв'язати

<p>самостійно, перевіримо через декілька хвилин. Для цього поставте відео на паузу. Перевіряємо. $(10\ 000 - 3620) \cdot 82 = 523\ 160$ <i>Різницю чисел 10 000 і 3620 помножити на 82</i></p> <p>А тепер звірте свої записи із моїми.</p>	
<p><u>Розв'язування рівнянь</u> Уважно подивіться і запишіть тільки ті рівняння, де треба знайти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зменшуване • дільник <p>1) $x - (23\ 603 + 9850) = 16000$ 2) $(1100 + 508) : x = 24$ 3) $x * 40 + 3800 = 6400$</p> <p>Розв'язуємо 1 рівняння. Що невідомо у рівнянні ? Як знайти зменшуване ?</p> <p>Чим виражений від'ємник ?</p> <p>Знаходимо суму цих чисел Записуємо $x - 33\ 453 = 16000$ $X = 16000 + 33\ 453$ $X = 49\ 453$</p> <p>Робимо перевірку Підставляємо замість x число, яке отрималось. Наступне рівняння $(1100 + 508) : x = 24$ Розв'яжіть його самостійно. Для цього поставте відео на паузу. А тепер звіртеся з моїм записом.</p>	<p><i>невідомо зменшуване до різниці додати від'ємник сумою чисел 23603 і 9850</i></p>
<p>V. Підсумок уроку Сьогодні на уроці ми розв'язували вирази на сумісні дії з багатозначними числами, повторили назви компонентів арифметичних дій, розв'язували задачі, рівняння.</p> <p>Ви молодці, гарно впоралися з усіма завданнями. Домашнє завдання: ст. 166, №1066 Бажаю вам успіхів у навчанні.</p>	

Онлайн-ресурси та законодавча база віддаленого навчання

Законодавча база з питань віддаленого навчання

<p>Закон України «Про вищу освіту» від 01. 07. 2014 р., у якому серед форм навчання у вищому навчальному закладі виокремлено дистанційну</p>	
<p>Закон України «Про Національну програму інформатизації»</p>	
<p>Указ Президента України Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року</p>	
<p>Про затвердження Вимог до вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти, наукових, освітньо-наукових установ, що надають освітні послуги за дистанційною формою навчання з підготовки та підвищення кваліфікації фахівців за акредитованими : напрямками і спеціальностями : наказ Міністерства освіти і науки України від 30.10.2013 р.</p>	

<p>Про затвердження Змін до Положення про дистанційне навчання : наказ Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015</p>	
<p>Про затвердження змісту дистанційного курсу для підвищення кваліфікації вчителів початкової школи та примірних технічних вимог до нього: наказ Міністерства освіти і науки України від 11.10.2018 року</p>	
<p>Наказ МОН України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» (із змінами) від 25. 04. 2013 р., у якому визначається зміст понять «дистанційне навчання» та «дистанційна форма навчання»</p>	
<p>Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні, затверджена Постановою МОН України від 20. 12. 2000 р., згідно з якою дистанційна освіта є повноцінною формою навчання, реалізованою з допомогою технологій дистанційного навчання</p>	

Онлайн-ресурси для віддаленого навчання у початковій школі

<p>Learning.ua – це інтерактивні завдання з математики, української, англійської мов для дітей дошкільного і шкільного віку (до 8–10 класів). Також тут можна потренуватися,</p>		
---	--	--

<p>виконуючи завдання до ЗНО і пройти пробні тестування попередніх років.</p> <p>У безкоштовній версії доступні тести ЗНО минулих років та по одному завданню щодня з української, англійської мов і математики (без доступу до правильної відповіді).</p>		
<p>Study-smile – сайт для дошкільнят і молодших школярів, де можна вчитися рахувати і читати (українською і російською мовами). Доступ до тренажерів – платний (кілька доларів), але частина доступна безкоштовно.</p>		
<p>Classtime – це вправи і тести, у яких є можливість ставити оцінки. У безкоштовній версії є понад 30 тисяч питань для учнів, можна створювати свої та робити учням виклики у 9-ти форматах.</p>		
<p>Childdevelop – генератор практичних завдань, який дозволяє створювати та роздруковувати завдання для дітей різного віку з математики, читання та письма, наприклад: прописи, анаграми, завдання на додавання чи віднімання.</p>		

<p>Книга-мандрівка – український мультсеріал, створений на основі бестселера «Книга-мандрівка. Україна», про всесвітньо відомих українців та події.</p>		
<p>Google Клас (GoogleClassroom) – це безкоштовний сервіс для навчальних закладів і користувачів з особистими обліковими записами Google. Він економить педагогам час, спрощує організацію навчального процесу та спілкування з учнями. Учителі можуть додавати учнів до курсу самостійно або надсилати їм код для приєднання. Учителі можуть робити оголошення й миттєво створювати обговорення, а учні – ділитися одне з одним ресурсами та відповідати на питання.</p>		
<p>ClassDojo — це простий інструмент для оцінки роботи класу в режимі реального часу. Ідея сервісу полягає в тому, щоб допомогти учителям швидко і просто оцінити самостійну роботу учнів, рівень їх дисциплінованості.</p>		
<p>Zoom – це сервіс для проведення</p>		

<p>відеоконференцій та онлайн-зустрічей. Організувати зустріч може будь-який користувач, що створив обліковий запис. Безкоштовна версія програми дозволяє проводити відеоконференцію тривалістю 40 хвилин, однак на період пандемії сервіс прибрав це обмеження.</p>		
<p>Skype - це безкоштовне програмне забезпечення, яке дозволяє здійснювати голосові та відеодзвінки через Інтернет. Його зручно використовувати через комп'ютер/ноутбук чи мобільний додаток. Учитель обов'язково має зареєструватися у програмі, тоді як учням достатньо перейти на відеоконференцію за посиланням-запрошенням.</p>		
<p>Google Meet — сервіс відеотелефонного зв'язку, розроблений компанією <u>Google</u>. Приєднуватися до відеоконференцій можна зі спеціального додатка або актуальної версії будь-якого веб-переглядача.</p>		
<p>Kahoot – платформа для створення вікторин,</p>		

<p>тестів, дидактичних ігор. Сервіс можна використовувати для виконання завдань на будь-якому пристрої, що має доступ до Інтернету – смартфон, планшет, а вчитель може поставити бали за правильність та швидкість виконання.</p>		
<p>НОВА ШКОЛА – цікавіше за підручник – мультимедійні уроки, відібрані у зручній колекції відповідно до шкільних програм з кращих освітніх YouTube-каналів.</p>		

**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Я, _____ Пономаренко Ольга Сергіївна _____,
учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**,
що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної
спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

- підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
- поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;
- не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;
- відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;
- запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
- не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;
- не підроблювати документи;
- не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;
- не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;
- не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;
- не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;
- не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;
- не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;
- не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

20.10.2021
(дата)

_____
(підпис)

Ольга Пономаренко
(ім'я, прізвище)